

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Sąd orzekający w przedmiocie środków tymczasowych (rozpatrzenie sprawy w postępowaniu przyspieszonym, złożenie kaucji, dokonanie eksmisji, zakaz dokonywania określonych czynności pod groźbą kary, zabezpieczenie dowodów) jest uprawniony do zarządzenia takich środków w dowolnej chwili w postępowaniu przyspieszonym.

Nie istnieje katalog zamknięty środków tymczasowych. Do sądu rozpatrującego tego rodzaju wnioski można wnioskować o zarządzenie dowolnego pilnego środka, wobec którego nie wniesiono zasadnego sprzeciwu lub którego zastosowanie jest uzasadnione ze względu na istnienie sporu (złożenie kaucji, dokonanie eksmisji osoby zajmującej lokal bez tytułu prawnego, przeprowadzenie ekspertyzy lub ustalenie szkody itd.). Ponadto sąd prowadzący tego rodzaju postępowanie może w postępowaniu przyspieszonym zarządzić wszelkie środki, jakie uzna za niezbędne do zapobieżenia powstaniu bezpośredniej szkody (między innymi podjęcie czynności zabezpieczających) albo nakazania zaprzestania dokonywania czynności wyraźnie niezgodnych z prawem. Istnieje szczególnie system obejmujący środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego (zajęcie na zabezpieczenie oraz zabezpieczenie sądowe), które pozwalają wierzycielowi, zazwyczaj po uzyskaniu zezwolenia sądu, na uniemożliwienie dłużnikowi dostępu do całości lub części jego majątku oraz ustanowienie szczególnego zabezpieczenia na tym majątku w celu zagwarantowania spłaty wierzytelności, które nie zostały jeszcze uznane w orzeczeniu, ale których odzyskanie wydaje się zagrożone.

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego mogą przyjąć jedną z dwóch następujących form:

zajęcia na zabezpieczenie (*saisie conservatoire*) umożliwiającego zajęcie rzeczy materialnych (mebli, pojazdów itd.), rzeczy niematerialnych (sumy pieniężnej, praw współników, papierów wartościowych itd.) lub wierzytelności (środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, opłat czynszowych itd.); zabezpieczenia sądowego (*sûreté judiciaire*) na nieruchomości, majątku przedsiębiorstwa, udziałach współników lub papierach wartościowych (tymczasowy wpis o ustanowieniu hipoteki, ustanowienie zastawu na udziałach lub papierach wartościowych).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

2.1 Postępowanie

Środki tymczasowe: postępowanie wszczynają się w drodze wezwania do stawienia się przed sądem (*assignation*) doręczonego za pośrednictwem komornika sądowego (*huissier de justice*). Jest to przyspieszone postępowanie kontrydiktoryjne. Pod określonymi warunkami środki tymczasowe mogą zostać zarządzone na wniosek, bez uprzedniej rozprawy kontrydiktoryjnej.

Środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego: co do zasady wymagane jest uzyskanie wcześniejszego zezwolenia sądu. Wierzyciel jest jednak zwolniony z obowiązku uzyskania takiego zezwolenia, jeżeli dysponuje tytułem wykonawczym lub orzeczeniem sądu, które nie jest jeszcze opatrzone klauzulą wykonalności. Ta sama zasada ma zastosowanie do zwłoki w płatności z tytułu przyjętego weksla, skryptu dłużnego, czeku lub niezapłaconego czynszu z tytułu najmu nieruchomości (jeżeli umowę sporządzono na piśmie).

W przypadku środków tymczasowych właściwość sądu zależy od charakteru wniosku. Właściwość ogólna przysługuje prezesowi sądu powszechnego (*tribunal judiciaire*). W postępowaniu zabezpieczającym mogą również orzekać, w granicach swojej właściwości, sędziowie sądów grodzkich (*tribunaux de proximité*) oraz prezesi sądów gospodarczych (*tribunaux de commerce*), sądów pracy (*conseils des prud'hommes*) i sądów rozjemczych do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych (*tribunaux paritaires des baux ruraux*).

W przypadku środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego właściwy jest sąd przeprowadzający postępowanie egzekucyjne, czyli sąd powszechny (*tribunal judiciaire*), albo prezes sądu gospodarczego, jeżeli wniosek został wniesiony przed rozpoczęciem postępowania sądowego i dotyczy zabezpieczenia wierzytelności należącej do zakresu właściwości sądu gospodarczego.

Sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca pobytu dłużnika, jeżeli dłużnik zamieszkuje we Francji. W przeciwnym wypadku sądem właściwym jest sąd miejsca wykonania środka.

Co do zasady w postępowaniu przed sądem orzekającym w przedmiocie środków tymczasowych i przed sądem egzekucyjnym obowiązuje przymus adwokacki, z wyjątkiem niektórych wniosków, w szczególności takich, które dotyczą kwoty mniejszej niż 10 000 euro. Zajęcia na zabezpieczenie musi dokonać komornik sądowy. Nie jest to konieczne w przypadku dokonania wpisu o zabezpieczeniu sądowym. W przypadku tego ostatniego środka ze względu na złożoność prawną procedury wierzyciele korzystają jednak zwykle z usług prawnika.

Koszty zastosowania środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego ponosi ostatecznie dłużnik, nawet jeżeli wierzyciel może mieć obowiązek złożenia kaucji. Koszty egzekucji podlegają taryfie, w której określono stawki wynagrodzenia należnego komornikom sądowym z tytułu każdej czynności egzekucyjnej oraz każdego środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego.

Zgodnie z dekretem nr 96-1080 z dnia 12 grudnia 1996 r. wynagrodzenie należne komornikom sądowym obejmuje kwotę ryczałtową, wyrażoną łącznie lub rozłącznie w zależności od rozpatrywanej sprawy, w postaci kwoty stałej lub obliczanej proporcjonalnie, w tym w stosownych przypadkach, opłaty z tytułu wszczęcia postępowania.

Jeżeli chodzi o środki służące zabezpieczeniu interesu prawnego, proporcjonalne opłaty za odzyskanie obliczone na podstawie odzyskanych kwot będą należne wyłącznie w sytuacji, gdy komornik sądowy jest zobowiązany do odzyskania należnych kwot. Nota załączona do wspomnianego wyżej dekretu wyklucza możliwość ustalania dodatkowego, swobodnie negocjowanego wynagrodzenia, z wyjątkiem zajęcia na zabezpieczenie dotyczącego praw współników i papierów wartościowych.

2.2 Najważniejsze warunki

Sąd nie wykonuje danego środka, lecz jedynie wydaje zezwolenie na jego wykonanie. Środek wykonuje komornik sądowy na wniosek uprawnionego, który uzyskał zezwolenie sądu.

W przypadku gdy wydanie przez sędziego uprzedniego zezwolenia jest wymagane roszczenie musi być niepodważalne (*fondée en son principe*).

W przypadku środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego nie ma wyraźnej przesłanki pilnego charakteru środka.

Wierzyciel musi wykazać, że istnieją „okoliczności mogące utrudnić odzyskanie” wierzytelności (na przykład zła wiara dłużnika ukrywającego swój majątek, istnienie kilku wierzycieli itd.).

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Cały majątek dłużnika, który zgodnie z prawem nie jest wyłączony spod zajęcia (taki jak przedmioty codziennego użytku lub przedmioty niezbędne do osobistej pracy zarobkowej), może być przedmiotem zajęcia na zabezpieczenie. Ta sama zasada ma zastosowanie do wierzytelności; wynagrodzenie nie może jednak być przedmiotem środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego (nawet jeżeli może zostać zajęte na mocy orzeczenia sądu lub innego tytułu wykonawczego zgodnie z procedurą zajmowania wynagrodzeń).

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Majątek zajęty w ramach środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego staje się niedostępny. Dłużnik może korzystać z tego majątku na własną odpowiedzialność, ale nie może go zbyć. Jeżeli dłużnik sprzeniewierzy zajęty majątek, popełni przestępstwo zagrożone karą grzywny lub więzienia.

Zajęte kwoty pieniężne przechowywane są na rachunku bankowym.

Dłużnik może sprzedać rzeczy, na których ustanowiono zabezpieczenie sądowe, lecz wierzyciel ma prawo dochodzić należnej mu kwoty z tytułu sprzedaży tych rzeczy.

Za majątek zajęty w ramach środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego odpowiedzialność ponosi dłużnik, który staje się jego „kuratorem”. Zajęcie nie jest skuteczne wobec osób trzecich. Zabezpieczenia sądowe, które należy ujawnić (w rejestrze handlowym lub w rejestrze gruntów), są natomiast skuteczne wobec wszystkich osób.

Bank (oraz co do zasady wszystkie osoby trzecie), który otrzymuje wniosek o dokonanie zajęcia na zabezpieczenie w odniesieniu do jednego z klientów, ma obowiązek niezwłocznego ujawnienia komornikowi sądowemu wszystkich swoich zobowiązań względem dłużnika (wszystkich rachunków bankowych otwartych na nazwisko dłużnika oraz wszystkich kwot zaksięgowanych na rachunku dłużnika). Jeżeli bank bez uzasadnionego powodu odmówi przekazania tego rodzaju informacji, może zostać zobowiązany do spłaty długu w miejsce dłużnika.

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego musi zostać wykonany w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym sędzia wydał zezwolenie na wykonanie środka. W przeciwnym razie zezwolenie staje się nieważne.

Jeżeli wierzyciel nie wytoczył jeszcze powództwa o uznanie swojego roszczenia, musi tego dokonać w ciągu miesiąca od dnia zastosowania środka. W przeciwnym razie zabezpieczenie upada.

O zastosowaniu środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego należy poinformować dłużnika najpóźniej w terminie ośmiu dni. Dłużnik ma prawo zaskarżyć środek lub zezwolenie do sądu. Sąd ma również prawo wyznaczyć z wyprzedzeniem datę posiedzenia, na które strony zostaną wezwane w celu omówienia środka. Co do zasady wniesienie zażalenia przez dłużnika jest dopuszczalne do chwili dokonania zajęcia na zabezpieczenie po wydaniu przez sąd orzeczenia dotyczącego roszczenia wierzyciela.

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Dłużnik może jednocześnie zaskarżyć postanowienie oraz zarządzone środki.

Sąd właściwy dla miejsca wykonania orzeczenia, posiadający również właściwość w sprawie wydania zezwolenia na zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, rozpatruje także zażalenia na postanowienie. Wydane przez niego orzeczenia można zaskarżyć do sądu apelacyjnego.

Ponieważ dłużnik dowiaduje się o wydaniu zezwolenia na zastosowanie środka w tym samym czasie, co o samym środku, wniesienie zażalenia na postanowienie podlega tym samym zasadom, co zaskarżenie samego środka, tj. jest dopuszczalne wyłącznie do chwili wykonania środka.

Wniesienie zażalenia pozostaje bez uszczerbku dla skutków środka służącego zabezpieczeniu interesu prawnego, który pozostaje skuteczny do chwili wydania przez sąd postanowienia o jego uchyleniu lub stwierdzenia przez sąd jego nieważności.

Postanowienie o zastosowaniu środków tymczasowych można wzruszyć (przez wniesienie środka odwoławczego, jeżeli postanowienie wydano w postępowaniu kontradiktoryjnym, albo – w postępowaniu nieprocesowym – przez cofnięcie wniosku).

Powiązane strony

[Legifrance](#)

[Strona internetowa Ministerstwa Sprawiedliwości](#)

[Strona internetowa Krajowej Izby Komorników Sądowych](#)

Ostatnia aktualizacja: 05/04/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.